

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 194/2019-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. júla 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 20/2019 z 22. februára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“),

vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Cob 20/2019 z 22. februára 2019.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) domáhal proti spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) uloženia povinnosti predaja akéhokoľvek tovaru v ústavnej predajni v [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] za ceny neprimerané obvyklým maloobchodným cenám v danom mieste a čase.

Okresný súd návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia odmietol uznesením sp. zn. 25 Cb 125/2017 zo 4. septembra 2017, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie, ktoré krajský súd odmietol uznesením sp. zn. 1 Cob 194/2017 z 30. novembra 2017. Proti tomuto rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorému Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 Obdo 17/2018 z 22. marca 2018 vyhovel a dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

V priebehu konania o sťažovateľovom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bol v konaní vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 37 Cb 309/2017 vydaný rozsudok sp. zn. 37 Cb 309/2017 zo 14. júna 2018, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť vypratať priestory predmetnej ústavnej predajne.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ vzal späť svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia a zároveň žiadal, aby mu proti žalovanému bol priznaný nárok na náhradu trov konania, keďže tento zavinil zastavenie konania.

Krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením sp. zn. 1 Cob 20/2019 z 22. februára 2019 rozhodol, že späťvzatie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia pripúšťa, uznesenie okresného súdu zo 4. septembra 2017 zrušuje a konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zastavuje a žalovanému nepriznáva nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

3. Sťažovateľ v podstatnom namieta, že krajský súd vyložil a aplikoval pojem procesné zavinenie zastavenia konania v zmysle § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) príliš reštriktívne a formalisticky a podľa názoru sťažovateľa procesné zavinenie v zmysle § 256 ods. 1 CSP bolo potrebné pripočítať nie jemu, ale žalovanému.

4. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, možno zhrnúť, že podľa názoru sťažovateľa k namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Cob 20/2019 z 22. februára 2019 došlo tým, že krajský súd arbitrárne sťažovateľovi nepriznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22. 2. 2019 sp. zn. 1 Cob/20/2019-144 porušené boli a toto uznesenie zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.“

6. Sťažovateľ zároveň ústavný súd požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Podľa § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

12. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

Sťažovateľom označené referenčné právne normy

16. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

19. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Právne hodnotenie a závery ústavného súdu

20. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľovo podanie je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

21. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Cob 20/2019 z 22. februára 2019 a podľa názoru sťažovateľa k porušeniu ním označených práv malo dôjsť tým, že krajský súd mu arbitrárne nepriznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania.

22. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

23. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

24. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcich viacerých nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie jeho podania, vyhodnotiac ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

25. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

26. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. 59/2019).

27. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej

slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľné a logicky odôvodnené.

28. Ústavný súd taktiež zdôrazňuje, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

29. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 Cob 20/2019 z 22. februára 2019.

30. Vo vzťahu k náhrade trov konania krajský súd v podstatnom uviedol, že vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán, ktorá zaviniła, že vznikli, a pritom dôvodnosť žaloby sa posudzuje procesne a bez ohľadu na to, aký by bol výsledok konania, keby k späťvzatiu žaloby nedošlo. Rozhodnou je skutočnosť, či žalovaný splnil to, čoho sa žalobca domáhal, a to, že len z tohto dôvodu vzal žalobca žalobu späť. V späťvzati návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sťažovateľ ako dôvod tohto dispozičného úkonu uviedol, že „v konaní pred Okresným súdom Trenčín sp. zn. 37Cb/309/2017 došlo k uloženiu povinnosti žalovanému vypratať predajne (čim de iure a de facto) nemôže predávať svoj tovar v ústave, preto došlo k späťvzatiu návrhu na vydanie neodkladného opatrenia“.

Posudzovaním procesného zavinenia na zastavení konania dospel krajský súd k záveru, že žalovaný nesplnil povinnosť v dôsledku podania návrhu na nariadenie odkladného opatrenia sťažovateľom, ale ju splnil v dôsledku inej skutočnosti (rozhodnutie

súdu v inej právnej veci). Podľa názoru krajského súdu preto nebolo možné konštatovať, že v dôsledku správania žalovaného vo vzťahu k sťažovateľovi a k jeho návrhu došlo k zastaveniu konania. Skutočnosť, že sťažovateľovi odpadol dôvod na podanie predmetného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, keďže žalovanému bola iným súdnym rozhodnutím uložená povinnosť vypratať dotknuté nebytové priestory, nezakladá procesné zavinenie žalovaného na zastavení tohto konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Vzhľadom na uvedené podľa názoru krajského súdu to bol sťažovateľ, kto procesne zaviniel zastavenie daného konania. Keďže však žalovanému žiadne trovy v súvislosti s týmto konaním nevznikli vzhľadom na skutočnosť, že dosiaľ mu nebolo doručované žiadne rozhodnutie súdu ani podania sťažovateľa, rozhodol krajský súd v súlade s čl. 4 základných princípov CSP tak, že žalovanému proti sťažovateľovi nepriznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

31. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu zakladajúcu porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (napr. II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016).

32. Ústavný súd v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia krajského súdu nezistil nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania krajský súd riadne interpretoval príslušné zákonné ustanovenia. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať do interpretácie krajského súdu a nahradzovať jeho prijaté právne

závery. Závery krajského súdu v napadnutom uznesení sú riadne uvedené, presvedčivé, jasné a netrpia absenciou logiky.

33. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažovateľom napadnuté rozhodnutie krajského súdu v ničom nesignalizuje možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, dôvodnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. ústavný súd dospel k záveru, že medzi sťažovateľom napadnutým rozhodnutím krajského súdu a obsahom týchto práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu

34. Sťažovateľ zároveň tvrdil, že napadnutým uznesením krajského súdu bolo zasiahnuté do jeho základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy), ako aj jeho práva na ochranu vlastníctva (čl. 1 dodatkového protokolu). Ústavný súd konštatuje, že ide o práva hmotného charakteru, a tiež, že nezistil relevantnú súvislosť medzi označenými právami hmotnej povahy a napadnutým uznesením krajského súdu. Taktiež zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia týchto práv, reálnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 439/2018). Keďže ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, odmietol pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

35. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok

odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

IV.

36. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiada, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

37. Vychádzajúc z už uvedeného, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Podľa názoru ústavného súdu je totiž z obsahu ústavnej sťažnosti a z výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III tohto uznesenia) zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhoviel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2019